

1. Nyelvtudományi alapkutatások

Elméleti nyelvészet

- *MTA Lendület – Kvantorhatókör kutatócsoport:* A nyelvi alrendszerek interakciójának vizsgálata: az információszerkezet és intonáció szerepe a hatókör-értelmezésben, az információszerkezet hatása a többes számú főneveket tartalmazó mondatok disztributív-kollektív kétértelműségére, az „adott” információszerkezeti szerep(ek) szórendi hatása a magyarban, a fókusz szintaktikai jelölése és információszerkezeti értelmezése közötti eltérések magyarázata. Forrás: MTA Lendület 2011-013 intézményi költségvetésbe beépült kerete, költségvetés.
- *Átfogó magyar nyelvtan:* A mű újabb köteteinek a kiadása. Forrás: NKFIH K 120073, költségvetés.
- *Analógiás, Laboratóriumi és Formális Fonológia és Alaktan:* A romani Magyarországon beszélt változatainak dokumentálása, adatgyűjtés előkészítése. Angol szótagszerkezeti jelenségek elemzése CV fonológiai keretben. Lokalitási preferencia vizsgálata mesterségesnyelvi magánhangzóharmónia-tanulásban. Az uráli harmóniarendszerek tipológiájának vizsgálata. Semleges magánhangzók akusztikai elemzése. Felszínalapú és gyakoriságérzékeny elemzési modellek kidolgozása. A beszélőalkalmazkodás és a beszédritmus vizsgálata a magyar Columbia játékkorpuszon és a dajkanyelvben. Újszülöttek édesanyjának babához intézett beszéde a babák életkorának függvényében. Forrás: NKFIH K 111961, K 115385, K 119863, K 125596, költségvetés.
- *A kérdő mondatok nyelvtana és pragmatikája:* A mondatfajták és beszédaktusok formális modelljeinek vizsgálata. A főmondati infinitívusok és a rejtett modalitás elemzése, további kísérletes és korpuszadatok gyűjtése és elemzése a „részhajló” kérdésekről a magyarban. Forrás: NKFIH K 115922, költségvetés.
- *Formális grammatikai, szemantikai és pragmatikai kutatások:* Az integrált fonológia-szintaxis reprezentáció és az ellipsis szintaxisának kutatása. Új közös kutatás holland partnerrel a holland komplex PP-k témakörében. A 41. GLOW (Generative Linguistics of the Old World) konferencia és a csatlakozó workshopok lebonyolítása. Az egydimenziós szintaxis által megnyitott lehetőségek hálózatának további vizsgálata. „A fajjúmi kopt dialektus grammatikai rendszere” c. kutatásban angol nyelvű monográfia elkészítése. A Locke-féle jelentésfelfogás következményeinek vizsgálata a szemantikában. Forrás: MTA PPD 011/2017, MTA Bolyai Ösztöndíj BO/00484/15/; költségvetés.

Urali nyelvészet

- *Urali szintaxis:* Udmurt adatok gyűjtése és rendszerezése (korpuszokból, elsődleges forrásokból), az adatbázis megtervezése; próbaverzió elkészítése. Az udmurt nyelv szintaktikai kérdéseinek kutatása, a témában a disszertáció védelemre bocsátása. Az udmurt igeidő-rendszer vizsgálata. Az udmurt nyelvjárási korpusz nyilvánossá tétele. Forrás: NKFIH FK 125206; költségvetés.
- *Szociolingvisztika:* Városi többnyelvűség összehasonlító vizsgálata északi számi, manysi, nganaszan, nyenyec nyelvek vonatkozásában. Interjúk, online kérdőívek feldolgozása, terepmunkák; az eredmények írásos megjelentetése. Manysi revitalizáció témakörében készített disszertáció benyújtása. Forrás: NKFIH K 107869.
- *Kontaktusnyelvészet:* Hanti mellérendelő mondatok vizsgálata. Az orosz-domináns kontaktushelyzet lexikológiai következményei a permi nyelvek vonatkozásában. Forrás: költségvetés.

Nyelvtörténet

- *MTA Lendület – Számítógépes latin dialektológia:* Adatbázis-építés, latin dialektológiai problémák kutatása. Projektkonferencia szervezése. Forrás: LP2015-1/2015 sz. MTA Lendület projektum.
- *Magyar Történeti Generatív Szintaxis:* A középmagyar bibliafordítások normalizált változatának elkészítése, a szövegek morfológiai elemzése, az elkészült szövegváltozatok közzététele. A Párhuzamos Bibliaolvasó alkalmazás bővítése a középmagyar forrásokkal és uráli nyelvek bibliafordításaival. *A magyar főnévi kifejezések történeti nyelvtana c.* monográfia előkészítő munkálatai, adatgyűjtés és -rendszerezés. Forrás: NKFIH PD 125070, költségvetés.
- *Magyar nyelvtörténet:* Korpuszbővítés, szövegnormalizálás, ellenőrzés, egyértelműsítés. Kutatás a vonatkozó kötőszók, a tagadó szórend, a sajátos jelentéstartalom és a mellérendelő szerkesztésmódok körében. 16–18. sz-i szövegek pragmatikai kutatása. Nyelvemlékek feldolgozása. Forrás: OTKA K 116217, NKA A2012/N7980, költségvetés.
- *Anatóliai nyelvészet:* Lexikológiai kutatások. Forrás: DFG (Deutsche Forschungsgemeinschaft), Ministerio de Economía y Competitividad, Spanyolország (FFI2015-68467-C2-1-P)

2. Nyelvtudományi alkalmazott kutatások

Kísérletes nyelvészet

- *Neuro- és pszicholingvisztikai kutatások:* Az ún. belső beszéd ép és afáziás személyeknél történő neurolingvisztikai vizsgálatának előkészítése. Klinikai kutatás az enyhe kognitív zavar differenciál-diagnosztizálására az S-GAP teszttel, kiterjesztve a skizofrénia, skizo-afektív és bipoláris zavarokra. A sclerosis multiplexszel együtt járó nyelvi zavarok feltárása. A korai nyelvfejlődés neurokognitív előrejelzőinek vizsgálatában a paradigma véglegesítése, adatgyűjtés 8 hónapos korú csecsemőkkel. A „Szociális, kognitív és genetikai tényezők szerepe a nyelvi fejlődésben” projektben a kísérletek megtervezése és pilótamérése. A Komplex Beszélt Anyanyelvi Képességeteszt pilótamérésének kiterjesztése szélesebb életkori intervallumra. A szociális-kommunikációs zavarral élő gyermekek pragmatikai hiányosságait felmérő módszertan kidolgozása, adatgyűjtés. Névtűs frázisok rekurziójának elsajátítása: adatgyűjtés 4–10 éves gyerekekkel. A magyar preverbálisfókusz-használat mentális reprezentációra gyakorolt hatásának vizsgálata. Az iróniaértés fejlődésének további vizsgálata, az alapszintű pragmatikai tudás fejlődése egyéni különbségeinek vizsgálata. Források: NKFI K 115385, NKFI K 124477, költségvetés.

Élőnyelvi kutatások, szociolingvisztika

- *MTA Lendület – Interakciós rítus:* Interakciós rítusokat vizsgáló terepmunka roma közösségekben. A kínálás és a meghívás romani interakciós rítusainak elemzése, és a játékos nyelvi agresszió vizsgálata. Forrás: MTA Lendület LP2017-5, költségvetés.
- *Többnyelvűségi kutatások:* A kétnyelvűség kvantitatív, kvalitatív és longitudinális kutatása mo.-i honos közösségekben. A magyarországi román területi nyelvváltozatok szótára munkálatainak elkezdése. Szociolingvisztikai, kognitív, stilisztikai, pragmatikai és diskurzuselemző kutatások egynyelvű és többnyelvű diskurzusok alapján. Forrás: MTA.
- *Jelnyelvi kutatások:* szótárkutatás és jelnyelviszókészlet-bővítés, valamint disszeminálás; jelnyelvi terminológiai kutatás és fejlesztés. Forrás: EFOP-1.1.5-17-2017-00006
- *NyelvEsély oktatásmódszertani projekt:* kérdőívek, interjúk tanárokkal, szülőkkel és diákokkal; tanóra-elemzések siket, cigány, nemzetiségi és mainstream iskolákban; jelnyelvi korpuszbővítés és -feldolgozás; jelnyelvi korai fejlesztést megalapozó kutatások

folytatása. A romani nyelv kutatása a családban és az óvodában – új eljárások és gyakorlatok tesztelése. Általános oktatásmódszertani kutatások a nyelvhasználattal és nyelvi tudással kapcsolatban; kísérleti tananyagok és tanulási segédanyagok fejlesztése. Szakpolitikai tanácsadás. Forrás: MTA SZ-007/2016

Fonetika

- A spontán beszéd szegmentális szintjének kutatásában az egyes beszédhangok zöngeminőségének, a dohányzásnak a zöngeminőségre gyakorolt hatásának, a zöngeskedési időnek, az akusztikai-fonetikai szerkezetmintázatoknak, egymásra hatásuknak a különböző hangkörnyezetekben és frázispozícióban, a résmássalhangzók és a pergőhang spektrális szerkezetének vizsgálata. A szavak időzítési mintázatainak tanulmányozása az életkor, a morfológiai szerkezet, a kontextus, a frázisvégi nyúlás és a beszédszakasz hosszának függvényében az egyes életkori csoportokat jellemző időzítési mintázatokban. A relatív fonémagyakoriság kutatása a kiejtés és az életkor függvényében. A társalgások elemzése az egyszerre beszélés és a hallgatások tekintetében. A spontán beszéd produkciójának és a beszédfeldolgozás összefüggéseinek elemzése az anyanyelv-elsajátításban és dadogó beszélők esetében. Forrás: OTKA, MTA Bolyai Ösztöndíj, Új Nemzeti Kiválóság Ösztöndíj; költségvetés.

Lexikológiai-lexikográfiai munkálatok

- *A magyar nyelv nagyszótára*: az *em–eny* kezdetű szócikkek (fő)szerkesztése, lektorálása és morfológiai kódolása, a *VII. El–eny* kötet megjelentetése. Az *l, m, n, ny* betűs címszólista elkészítése, az *o* és *ö* betűs címszólista összeállításának megkezdése. A webes felülethez igazodó új forrás- és névjegyzéknek, valamint a *Magyar történelmi szövegtár* új lekérdező-felületének elkészítése. A speciális keresésekre alkalmas webes lekérdező-felület fejlesztésének megkezdése. A *Magyar történelmi szövegtár* fénymásolt forrásai digitalizálásának befejezése, az archivális cédulaanyag digitalizálásának folytatása. Forrás: költségvetés.
- *Új magyar etimológiai szótár*: a nyers szócikkek szerkesztése. Forrás: NKFI K 124127, költségvetés.

Alkalmazott nyelvészeti kutatások

- A nyelvművelés, helyesírás, stilsztika, retorika, névtan kérdéseinek kutatása. A nyelvi tanácsadó szolgálat működtetése, a tanácsadás gyakorlatának megszervezése. Az *Utónévpórtál* adatbázisának bővítése, frissítése. A névadással kapcsolatos tájékoztatás új formáinak megteremtése (honlap, ismeretterjesztő előadások). Forrás: költségvetés.

3. Nyelvtudományi innováció és fejlesztés

Nyelvtechnológiai fejlesztések

- A kisebb finnugor nyelvek nyelvtechnológiai támogatását célzó projektum lezárása, az automatikusan generált Wiktionary-szócikkek feltöltése. A honlap létrehozása, ahol a párhuzamos és összevethető korpuszok, szótárak elérhetők. A szótárakban és a belőlük generált szócikkekben található nyelvi információk publikálása a Linguistic Linked Open Data szabványos formátumaiba átalakítva, és ennek megosztása szabadon elérhető többnyelvű szótári keretrendszerben. Forrás: OTKA FNN 107885.
- A GINOP „Új, innovatív turisztikai szolgáltatás alapjainak megteremtése NLP módszer segítségével” projektjében folytatódik a nyelvtechnológiai tanácsadás. Egy magyar nyelvű turisztikai ontológia létrehozása. Forrás: GINOP-2.1.1-15-2015-00517.

- Folytatódó az együttműködés nyelvtechnológiai támogatás formájában a *Számítógépes társadalomtudomány* (Computational Social Science) témacsoporttal, valamint az ELTE Digitális Bölcsészeti Kutatócsoportjával. Forrás: költségvetés.
- A szemantikus hálók és szóbeágyazások hibridizációjának kutatása, elsősorban a többjelentésű szóbeágyazásokról, illetve igei bővítményszerepekről, lexikai relációkról. Forrás: költségvetés.
- Az igei szerkezetek algebrai modelljének kutatása. Forrás: MTA Bolyai Ösztöndíj; költségvetés.
- Új kutatás indítása az anaforikus utalások automatikus felismerésére, adatbázis építése történeti kriptológia témájában. Forrás: költségvetés.
- A témafelosztásra, valamint a formális/informális dialógusokra irányuló mélytanulási munka folytatása a HuComTech korpuszon. Forrás: NKFIH K 116402.
- ELEXIS nemzetközi pályázat időarányos teljesítése. Forrás: ELEXIS 73101.

Beszédtechnológiai fejlesztés

- A két spontánbeszéd-adatbázis további fejlesztése, valamint az idegen nyelvi adatbázis anyagának bővítése. Forrás: költségvetés.